

Í dag

FÓLKAFLOKKSINS LUTUR Í AT
EL-STREYMUR FRÁ SEV IKKI ER
KOMIN NORÐUR UM FJALL
Í NORÐOYUM.

NORÐLYSIÐ hefur samroði við Hákon Djurhuus, har Hákon breggjast sær av uppskoti frá Fólkaflakkinum um at fáa streym frá SEV norður um Fjall til bygdarnar norðanfyri; men eins og við bergholinum má tverri ásannast, at tað fyrst og fremst er fólkaflakkinum við Hákon Djurhuus sum landsstýrsmanni at skuldseta fyrri, at hesin spurningur ikki langt síðan er loystur.

VEGNA javnaðarflokkin legði Richard Jacobsen, lótingsmaður fram uppskot um »El-streym frá S.E.V. til Norðoyar« hin 10. januar 1957. Í uppskotinum verð ur fyrst sagt, at

úr landskassanum verður játtaður vanligur 25 pst. studningur; og um hin peningin og arbeiði annars:

»Landsstýrin verður álaga at aka sær av og hjálpa avvarðandi at fáa hin peningin til ta í § 1 nevndu streymleiðslu til vega og fáa arbeiði gjørt»

HETTA uppskotið varð lagt fram um somu tíð sum tvey onnur mál frá javnaðarflokkinum — málið um nýggjan rutubát til Norðoyar, ið varð samtykt og málið um bergholið, ið havnaði í onkrari skriviborðsskuffu í Tinganesi, meðan Hákon Djurhuus sat sum landsstýrismaður, og einki høyrðist aftur frá, fyrr enn javnaðarflokkurin var kominn í landsstýrið.

UM streymmálið varð tá sagt (i.v.s. meðan Hákon var landsstýrismaður og tingmaður fyrri Norðoyar), at einki kundi gerast við tað, tí

ONKI FYRILIGGUR FRÁ AVVARANDI KOMMUNUM Í MÁLINUM.

Síðani verður lagt aftrat, at við hetta mál kann einki gerast fyrr enn tær »NEYÐTURVULIGU FYRIREIKINGAR BÆÐI TEKKISAR OG FEGGJARLIGAR« fyriliggja og »TÁ FYRST ER GRUNÐARLAG FYRRI TINGIÐ AT TAKA AVGERÐ Í MÁLINUM.«

SO vónleyst var at venda sær til tingið, tá ið fólkaflakkurin við Hákon í odda ráddi fyrri borgum.

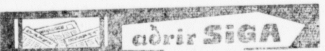
NÚ kemur sami Hákon, ið einki vildi gera við málið í 1957, við sama uppskotið, sum ikki hefur smittin betri grundarlag enn í 1957.

TÓ EITT STENDUR FAST: fólkaflakkurin hevur hovudsábyrgdina fyrri, at el-streymurin ikki er kominn norður um, nú vit skriva 1961!

HÚSMOÐRÁPRÁT. Ikki vóru øll á einum máli við húsmóðurnar, sum í útvarpinum prátaðu um figgiarviðurskiptini í heiminum. Ov lítið varð gjørt burtur úr tí, ið vit sjálvi kunnu vinna og framleiða í Foroyum. Mesta prátið snúði seg um útlendskan mat og nútíðar tól at gera matin til. Um »húsmóðraráprátið«, tá talað varð um klæðini, verður sagt í Dagblaðnum:

»Viðvikandi klæðum til børnini, helt ein húsmóðir, at tað karska var best um genturnar finga ein bláan kjóla (uniform) til skúlaferðir. Ikki haldi eg tað. Hvussu ofta hoyrir ein ikki útlendingar siga, at so vælklædd skúlabørn sigga teir ongastadni í verðini sum í Foroyum, og harilíggja børnini so sunn út. Lat sermerki fyrri ta forøysku kvinnuna framvegis vera — vælbundnar trøygjur kjólar og tilvirkaði klæðir. Hetta boir um økonomi.«

NATO. Dimmaleitning viðgerð Nato sum verjusamgongu og týðning hennara fyrri tryggileika Vesturheimins. Samstundis sum blaðið nemur við tær kreftir — eisini her á landi — ið hava sum fremsta endamálið at spjæða ilgitingar um verjusamgonguna millum manna, verður hildið at ov lítið verður gjørt fyrri at boða fólki frá sanna endamáli verjusamgongunnar. Blaðið endar við at siga:

»Taktiken burde være let gemenskue lig, i hvert fald i alle politiske kredse på øerne, som ikke deler separatistiske synspunkter. Men en afstemning i lagtinget mod Nato allerede har sat spor også i disse kredse, hvorved det har været muligt at konstruere et nyt

politiisk modsetningsforhold mellem Færoerne og Danmark.«

FUGLABOKIN, ið hin kendi svenskarin Bjørn Ussing gav út, er eitt tiltikið verk á hesum oki. Nú hevur Danmarkar fremsti ornitologur Arne Nørrevang viðgjørt og umsett hetta mikla verk til danskt mál. Í verkinum eru tikið við 320 ymisk fuglaslag við tekst og myndum — bæði vanligar svart-hvítar myndir og litmyndir. Danska útgávan kostar um 26,00 kr.

ÓHUGNI. Undir sakarmálinum móti krigsbrotsmanninum Eichmann er mangt óhugnaligt komið fram. Eitt dømi um hetta er henda vitnisfrásegningin um devulskap týskaranna, tá teir tóku ein 15 ára gamlan drong av døgum:

»Vit vóru millum 15.000 og 20.000 í fangatýppinum og finga boð um at vera hjástodd meðan teir tóku unglíngin av døgum. Unglingurin hevði einki gjørt uttan sungið ein sang við russiskum lagi. SS-mennirnir stóðu við maskinbyrsnum og høtti at okkum, um vit ikki hugdu tann vegin, gálgin var reistur. Drongurin fekk boð um at stiga uppá ein hogan stól. Hann skuldi sjálvur leggja reipið um hálsin. So varð stólin sparkaður undan honum. Men tá hendi tað, ið áður var hent í fangatýppinum: reipið slitnaði, og drongurin datt niður. Hann var frá sær sjálvum, gret og bønadi um at sleppa við lívinum, men SS-mennirnir góvu honum boð um at hanga seg — fyrri áður ferð. Hann mátti aftur leggja reipið um hálsin á sær, og hesi ferð helt tað. Fyri at fullvissa seg um at illgerðin var framd til litar, skutu 2 SS-menn hvør sín tvey skot í kroppin á honum...«

»FVNS SOCIAL-DEMOKRAT« hevur havt samroði við Erik Lage, fylkislekna í Odense, sum hevur hildið summafrí og verði skipslekni umboð á Grønlandsskipinum »UMANAK«. Av serstak um áhuga er tað, hann skrivur um grønlendskt vinnulív. Hann er av teirri áskoðan, at størri fyrimunur fyrri grønlenska vinnu vildi verði, at Foroyingar settu seg niður í Grønlandi og gjordust undangongumenn har uppi.

Í samband við tað stóra útbýggingararbeiðið, ið nú fer fram í Grønlandi skrivur hann Lage:

»Man gør sig tanker i den retning, når man sammenholder den traditionelle grønlandske mentalitet overfor begrebet arbejde med alt det, man nu kan se af nybyggeri, industrielle anlæg og låneordning, f. eks. for udviklingen af en moderne kutterflåde. Selvfølgelig er man også fra statens side opmærksom på, at det er ikke nok at give grønlænderne mulighederne og »værktøjet«, men at de også skal lære at arbejde og at blive dus med meningen med at arbejde. Jeg kan ikke give mig ud for at være kender af forholdene, men jeg tror, at det gøres en indstats fra statens side også på dette område, og der findes i dag grønlændere, som er meget velstående, fordi de har forstået at tage ved lære.

Men jeg har fået den tanke, som jeg i og for sig gerne vil slå til lyd for — at man taler med FÆRINGERNE om den sidste og afgørende side af sagen! Færingerne er vel nogle af verdens bedste fiskere. De er hårdføre, og de er som ingen andre dus med et moderne fiskeri på Nordatlanten og i de grønlandske farvande.

Jeg kunne tænke mig, at meget kunne vindes med hensyn til at skabe en blomstrende grønlandsk økonomi under udviklingsindsatsen ved at skabe tillokkende muligheder for færøsk kolonisation på Grønland! Kunne man få kontingenter af færøske fiskere, til at slå sig ned på Grønland som bofaste med kuttere, koner og børn og kanariefugle, så ville vi sikkert hurtigt se grønlænderne tage ved lære, på en helt ny og mere effektiv måde end hidtil. Tilflyttede færinger skulle selvfølgelig have de samme fordele af frihed for direkte skatter og favorable lånemuligheder som grønlænderne selv — de skal simpelt hen i alle retninger være en del af befolkningen, også af psykologiske grunde! For de indfødte grønlænders skyld!

Kontingenter af færinger på hver fiskerplads i Grønland ville blive fremragende arbejdsledere i hverdagen på havet. Det er jo fisk nok til at bære alle udviklingsplaner — de skal bare føges!

Hvor mange færøfiskere tror De tør komme hjem til konen og børnene og sige: »Nu flytter vi til Grønland!«

— Det bestemmer den danske stat! Det vil da indlysende i hovedsagen være et spørgsmål om rimelige vilkår for færøske tilflyttere. Julianehåbsfjorden ligger sydligere end Færoerne, og selv om løbet jo ikke er kørt til ende, er grønlandske byer som Godthåb, Holstenborg, Julianehåb o. s. v. ikke længere tilbagestående med hensyn til skole- og hospitalsforhold, boligbyggeri o.s.v. Jeg besøgte denne gang 5-6 af byerne og så vel i alt en halv snes »pakkehuse«. Resten er pæne, tidssvarende trævillae og 2-etagers boligkarreer.

VIÐ ATTESTINI Í LUMMANUM

Ein spurningur, ið harra Lage víðger í samroði síni, eru heilsukanningarnar og tær læknaváttanir, ið øll, sum vitja Grønland, skulu hava hjá sær, um hetta sigur hann m. a.:

»... hver passager skal præsentere en

legeerklæring ved afrejsen på, at han eller hun »ikke fremviser tegn på smittesomme sygdomme«, inden nogen fra skibet får lov til at gå i land i grønlandsk havn. Det samme gælder trawlere af alle nationaliteter o.s.v. — alt sammen en indlysende beskyttelsesforanstaltning for en befolkning, der stadig er letmodtagelig for infektionssygdomme. Det er ikke længere siden end i 1958, at en svær influenzazeppedemi sprang om som en stormvind over Grønland, og den kunne spores tilbage til et enkelt skibs besøg i grønlandsk havn. Men alligevel er sundhedspasbestemmelsen efter min opfattelse ikke uimodsigelig i dag. Vore lægemidler er så effektive og sørejsen så langvarig, at den syge er smittefri, inden man når Grønland — og til den anden side inkubationstiden for smittesomme sygdomme så lang, at man udmærket kan være i stand til at opnå attest ved afrejsen og så blive offer for en sygdoms udbrud og altså være smittebærer, inden man når grønlandsk havn og går i land — med attest i lommen! Men udviklingen af de hurtige flyverejser bliver bestemmelsen om sundheds pas da helt gennemhullet. Det er grinagtigt, at fremmede ikke fejler noget ved ankomsten til Grønland, men der er altid nogen, som skal til lægen, når de kommer hjem. For så vidt forstår man godt de tyske og portugisiske fiskeretrusler om en aktion »på højeste plan«. Også fordi mange grønlandske piger er vældig søde og meget interesserede i fremmede ... De er Nordatlantens »Hawaii-piger på kajen«. En morgen så jeg et halvt hundrede blive lodset i land fra en trawler, som ikke måtte anløbe havnen, fordi den ikke kunne præsentere sundhedspas — Men hensyn til problemet »skibe og piger« taler de statistiske kendsgerninger nærmere for en ordning »med modsat fortegn« — en attestbestemmelse for fremmede.

HIN MIKLI FÓLKAVOKSTURIN

Í samroðuni viðgerð harra Lage eisini hin mikla fólkaøksturini í Grønlandi og sigur m.a. um hetta evnið:

»Desuden har man et boligproblem — som følge af et enestående fødselsover skud. 18 pst. af den grønlandske befolkning er i alderklassen 0-4 år mod ca. 8 pst. i Danmark! Fødselshyppigheden er 48 promille i Grønland mod ca. 17 i Danmark, og det grønlandske fødselsoverskud er 37,4 mod Danmarks 7,3 promille-«

ROYKTUR FISKUR OG KREFT. Ísland er eitt av teimum londum í heiminum har flest fólk doyggja av magakreft. Íslenski patalogurinn Dungal held ur orsökina vera, at fólk eta ov mikið av royktum kjóti og fiski. Tað er stórt frá roykingini, ið er hin beinleiðis sjúkraorsøkin.

Í Íslandi doyggja 148 av 100.000 fólki av magakreft. Eitt óvanliga høgt tal, 45 pst. av øllum mannfólki í Íslandi, sum hava kreft, hava sjúkuna í maganum. Í USA er samsvarandi talið 20 pst. Heimaroyktur fiskur er verri enn fabriksroyktur. Fleiri eru sjúk úti á byggunum enn í býnum.

DIPLOMATISK. Ein enskur diplomat, ið hevur starvast í skandinávsku hovudsstöðunum, varð nýliga spurður:

— Hvønn av hovudsstöðunum dámar tygum best?

Diplomatiska svarið var soljóðandi: — Um Keypmannahavn varð fluttur, hagar Stokholm liggur og síðan fólkaður við norðmonnum, vildi tað verði framúr.

SVØVNSKARVUR

Gamli PRIDE fór seinasta leygardag á Lambavík at taka svøvnskarv — okkurt skal hann jú gera, nú nýtt skip er komið í rutuna —. Teir søu ein svøvnskarv; men motorurin larmaði so illa, at teir finga hann ikki.